

Konturer av motstånd

Identitet, subjektivitet och språk i tidningen Gringo

PAUL ALARCÓN ALANES

Folkhemsfabriken har på löpande band stämplat våra pannor med: ”svensk” eller ”invandrare”. Gringo är en motreaktion. En bulldozer som raserar det maskineri som formar människor med förprogrammerade identiteter. [...] en tidning som vill ändra på den negativa mediebild av förorten. (*Gringo* 22.8 2005)

Vi är ett gäng snubbar och snubbinor som tröttnat på den keffa ”integrationsjournalistiken”. En journalistik som jobbar utifrån och uppifrån. Integrationspolitiken har diskuterats på ledarsidorna av en Pelle eller Anna. När fick Abdul eller Manuela från förorten senast komma till tals? [...] Ett inifrånperspektiv behövs, en röst från förorten som talar med brytning yao! (*Gringo* 23.8 2004)

Tidningen *Gringo*¹ har genom sitt aktiva deltagande i det offentliga samtalet tilldragit sig stort massmedialt intresse de senaste åren. Särskilt i frågor med anknytning till det svenska språket har förmågan att utöva inflytande över samhällsdebatten varit betydande.² Som de inledande citaten avslöjar ställer *Gringo* språkfrågan konsekvent i relation till en identitets- och subjektivitetsproblematik där den svenska identiteten utgör fokuspunkt. Därigenom produceras en tematisk triangel inom gränserna för vilken texten organiseras. Citaten visar även hur ”förorten” placeras i skärningspunkten för denna triad av teman; en geografisk såväl som symbolisk plats där den diskursiva gränsen för det svenska mot det icke-svenska ständigt aktualiseras och står för förhandling (jfr. Ericsson, Molina & Ristilampi 2000; Dahlstedt 2004).

Avsikten med den förestående artikeln³ är att klargöra hur *Gringo* i sin samhällsanalys förhåller sig till triaden av teman. Det inledande avsnittet, *Från kulturell essens till kontingens*, ägnas företrädesvis åt att undersöka hur *Gringo* bestrider essentialistiska identitetsföreställningar och producerar en konstruk-

tivistisk förståelse av kulturell identitet. Mot slutet av denna första del riktas uppmärksamhet mot den lek med identitetsbeteckningar som sker i förhållande till identitetsproblematiken. Undersökningens centrum förskjuts därigenom och pekar ut riktningen för nästkommande avsnitt. I detta, kallat *Hybriditet och svenskhet*, placeras den kulturella identitetens hybriditet i förgrunden. Analysen visar här på hur *Gringo* stöper sin förståelse för detta tillstånd i en strategiskt viktig form som leder vidare mot den tematiska triangelns andra hörn: subjektiviteten. Avsnittet *De ohördas röster* undersöker detta tema närmre och framhäver hur identitetens omförhandling och benämningarnas förändrade innebörder ger upphov till vad Stuart Hall beskriver som ett omskapande av oss som subjekt (Hall 1999). En förändring som i första hand gör det möjligt för röster normalt förnekade tillgång till massmediala representationsmedel att ta till orda från tidigare oartikulerade platser. Identitetsbeteckningarnas språkliga relevans för produktionen av dessa subjektpositioner utvecklas i det tredje temats avsnitt, *Språkets subversiva kapacitet*, där även andra aspekter av språkanvändningen analyseras som uttryck för motstånd; influensen av multietniskt ungdomsspråk i *Gringo* framhålls i denna kontext specifikt. Avslutningsvis summeras därefter artikelns presenterade konklusioner under *Slutord*.

Från kulturell essens till kontingens

I västeuropeiska länder genomsyras nationens diskurser i överväldigande utsträckning av etnocentrismens asymmetriska dikotomier. Under mångkulturalismens masker av tolerans och erkännande vilar dolda föreställningar om immanent nationell eller västerländsk essens (Bhabha 1994, 1997; de los Reyes & Kamali 2005). Kulturella identiteter kan enligt denna latent logik härledas till ett autentisk inre hos en bestämd gemenskap, ett förmodat harmoniskt

tillstånd beslöjat av den individuella ytlighetens be-
drägliga olikheter. Den kulturella identiteten reduce-
ras till en oföränderlig essens, ett av tiden opåverkat
ursprung, återspeglat på olika sätt i den enskilde in-
dividens biologi och psykologi (Hall 1999). Särskilt
framträdande är förhållandet i de representations-
mönster genom vilka det nationella konstitueras i
kontrasterande speglingar av sina negationer. Tudel-
ningens logik verkar i processen inom ramen för ett
maktordningens register vari den Andres identitet
(negationen) subordineras den egna. I västeuropeiska
länder, däribland Sverige, förkroppsligas nationens
negation främst av nationella minoriteter, flyktingar
och invandrare (Cottle 2000). Dessa samhällsgrup-
per gestaltar för den esoteriska nationens föreställda
gemenskap speglingsytor som både ger kontur åt
och fördunklar innebörden av det nationella eller det
svenska. Med Michael Azars formulering framträder
därför svenskheten som ”ett slags inneboende väsen
hos de äkta svenskarna, en [...] ahistorisk essens
bortom varje politisk dynamik och oberoende av alla
möten med omvärlden.” (Azar 2005, s 166).

Den undflyende karaktären hos denna svenskhet
är en förutsättning för att vissa samhällsmedlem-
mar skall kunna förnekas tillträde till gemenskapen,
vilket i sin tur är nödvändigt för att de inneslutnas
exklusivitet skall vara möjlig att förverkliga. Av detta
följer inte att identiteten är en mindre konkret kon-
struktion, men den godtyckliga exklusionsprocessen
döljer essensens omöjlighet genom att efter behov
förändra gränserna mot de utestängda. Kategorin
”invandrare” införs sålunda i politikens och massme-
diernas diskurser som svenskhetens gränsmarkör. För
de en gång invandrade människorna, likväl som för
deras ättlingar, artikulerar begreppen ”invandrare”
och ”andragenerationsinvandrare” i denna egenskap
märkligt möjliga identitetsbeteckningar. Amanda Pe-
ralta beskriver hur ordet ”invandrare” redan på lexikal
nivå uttalar ”en ontologisk metafor i vilken den
rörelse i tid och rum som beskrivs (någon/några som
stod utanför har vandrat in) förvandlas till ett *perma-
nent tillstånd*” (Peralta 2005, s 188). Samhällets kon-
kreta exkluderande av vissa grupper är följaktligen
omedelbart inskrivet i det begrepp som betecknar
dem, en benämning som tecknar den stelnade rörelse
som förhindrar grupperna att tränga in i svenskhetens
föreställda renhet. Dessutom förpassar beteckningen
människor till ett historielöst vakuum som undergrä-
ver möjligheten att erövra begreppet med hänvisning
till ett tidigare ursprung. Det är svenskhetens abso-
luta negation: ”Att benämna någon ’invandrare’ är att
klassificera henne som en person utan egentlig tillhö-
righet och därmed frikopplas också hennes möjlighet
att få en identitet som inte med nödvändighet defi-

nieras av det faktum att hon anses vara annorlunda.”
(Ericsson, Molina & Ristilampi 2000, s 22).

Eftersom de diskursiva exklusionspraktiker va-
rigenom ”invandraren” produceras följer av essen-
tialistiska föreställningar om kulturell identitet fin-
ner motståndets problematik i dessa svåröverstiglga
hinder. För att kunna övervinnas måste därför själva
idén om oföränderliga inre väsen överges. Tvunget
att förverkliga blir ett identitetsbegrepp som inte de-
finierar kulturell identitet uteslutande i termer av inre
likhet och kontinuitet, utan därtill vidkänner de avgö-
rande skillnader som uppkommer genom historiens
skiftningar. Stuart Hall föreslår ett synsätt varmed
inre essens substitueras med kontingent positionering
betingad av olika maktförhållanden inom nuets och
det förflutnas spänningsfält. Kulturella identiteter ut-
gör då ”de slags instabila identifikationspunkter eller
suturer som skapats av historiens och kulturens dis-
kurser.” (Hall 1999, s 234). Endast ett sådant begrepp,
som beaktar den historiska dialogen mellan ”likhetens
och kontinuitets vektor” och ”skillnadens och dis-
kontinuitets vektor”, förmår kringgå och överskrida
essentialismens immanenta imperativ eller princip om
att vara ”antingen-eller” (Hall 1996, 1999).

I *Gringo* sker en så beskaffad perspektivför-
ändring som gör en reartikulering av svenskhetens
begrepp genomförbar. Förekomsten av artikelserie-
r som *Svenssonskolan*, vilken presenteras som ”en
kurs där du kan lära dig bli en äkta Svensson [läs
'svenne'/'svensk', förf. anm.]” (G1, s 5)⁴, eller uttal-
anden likt Zanyar Adamis parafraisering av Simone
de Beauvoir i ledaren *Den nya svenskheten*: ”Man
föds inte till invandrare, man blir det.” (G12, s 2),
ådagalägger med all önskvärd tydlighet avfärdandet
av essentialism för ett synsätt som förlägger iden-
titetens källor utanför individen i hennes historiska
kontext. I kontrast till denna förståelse framhärdar
likväl den kritik som riktats mot tidningen att *Gringo*
befäster såväl tudelandets logik som stereotypa före-
ställningar om ”invandrare” och ”svenskar”. Delvis
grundar sig denna kritik i själva den begreppsapparat
som *Gringo* brukar i fråga om identitetsbeteckningar.
Ett flertal av tidningens artiklar bevarar nämligen
benämningar som i sina förhärskande användningar
upprätthåller de förhållanden som *Gringo* vill tillin-
tetgöra. Förhållandets konsekvent ersätts ”svensk”
med ”svenne” eller ”suedi” och ”invandrare” utbyts
mot ”blatte” eller ”svartskalle”.

Som visas i *The Extreme Makeover* (GG1, s 72)
sker så emellertid ofta med understöd av en lekfull
ironi vars yttersta syfte inte är att befästa utan utmana
dikotomins stelhet. Med hyperboler förstärker texten
oppositionen ”svenne”-”blatte” och provocerar läsa-
ren att uppmärksamma positionernas konstruerade

form och ifrågasätta deras dikotoma karaktär. Artikeln introducerar "Kazhal" och "Richard", två karaktärer vars utseende över två uppslag förändras och förvandlar dem till "Kattis" och "Ricardo". Metamorfosen innebär i det förra fallet en omvandling från "blatte" till "svenne" och det omvända i det senare. Den medföljande texten anslår i sin schablontyngda redogörelse av förändringen en humoristisk ton, tydlig inte minst i förteckningen över fördelar med positionerna vari för "svennens" identitet en sparsam kroppsbehandling anges som gynnsam följd: "Du slipper raka dig tre gånger om dagen (både killar och tjejer)" (GG1, s 74), och den motsatta belägenheten för "blattens" identitet: "Du kan fixa musche redan vid 9 ½ års ålder (både killar och tjejer)" (GG1, s 75). Den karikerade ironiska exploateringen av stereotypa föreställningar i karaktärernas övergång i sina antiteser blottlägger positionerna som konstruerade möjligheter snarare än outträddbara essenser. Tillblivandet överskrider essentialismens anspråk på oföränderlighet.

Den allmänna användningen i *Gringo* av stereotyper och schablonbilder bör i detta sammanhang tolkas endast mot bakgrund av ett grundläggande perspektivskifte som innebär att de essentialistiska grundvalarna hos det förhärskande nationella identitetsbegreppet efterträds av konstruktivistiska. Om detta innebär att tidningen bekänner sig till en politisk ordning vars nationsbegrepp vägleds av principen om *jus solis* framgår inte explicit. Däremot klargör den på identitetens immanenta konstruktion placerade emphasis att det i första hand är i kulturellt hänseende som den svenska identiteten behandlas. Vad *Gringo* i denna kontext förfäktar är en begreppslig betydelseförskjutning och ett förändrat förhållningssätt till svenskhet. Zanyar Adami tydliggör i ledaren *Svenskheten finns i förorten* denna intention: "När vi inte längre vilar i folkhemmets trygga barm [...] kommer vi att uppdatera vår nationella självbild. *Gringo* är kompassen i vårt kollektiva identitetssökande som ska hjälpa det svenska folket till en mer aktuell självbild." (G13, s 2). Även om tidningen på andra platser illustrerar hur denna självbild tecknar konturerna av en på mångfaldens brokighet vilande enhet avhåller sig texten konsekvent från att bestämma dess gränser.

Att ur den traditionellt essentialistiska kategoriseringens vittrande klassifikationer omskapa en svenskhet fotad på konstruktivistiska förutsättningar förefaller utan tvivel vara en överordnad angelägenhet i *Gringo*. I sina skriftliga manifestationer framväxer denna omförhandling inte minst ur identitetsbeteckningarnas förändrade dynamik. Den vedertagna dikotomin "svensk"- "invandrare" förkastas av flera orsaker, varav vilka dettas traditionellt absoluta dualism utgör en, och ersätts i stor utsträckning av

begreppspar "svenne"- "blatte". Eftersom dessa benämningar i tidningen representerar ett försök att röra sig bortom fastlagda kategorier är deras betecknande funktion undanglidande och användningen av dem ofta ytterst ironisk. Begreppsskiftet öppnar också möjligheten för den betydelseförändring av benämningen "svensk" som *Gringo* inför. En reartikulering som innebär att begreppet inte främst betecknar en i förhållande till "invandrare" oppositionell subjektsposition utan utgör namnet på en övergripande identitet under vilken de partikulära bestämningarna "blatte" och "svenne" subsumeras.

Hybriditet och svenskhet

Dynamiken i identitetsbeteckningarnas skiftande betydelse uttrycker ett erkännande av de omförhandlingar och gränsoverskridanden som konstruerandet av kulturella identiteter involverar. Dessa skeenden kan begripliggöras i termer av hybridisering eller kreolisering (Ashcroft 1998; Loomba 2005). Åtskilliga, däribland Homi Bhabha, Stuart Hall och Edward Said, beskriver dylika processer som oundvikliga och konstitutiva för alla kulturformer (Bhabha 1994; Said 1995; Hall 1996); frånvaron av en inre essens, ett i-sig och för-sig hos kulturer, gör hybriditeten till deras nödvändiga artikulationsmodus varför kulturella identiteter således "lever med och genom, inte trots, skillnader eller *hybridisering*." (Hall 1999, s 241). Den för kulturformer ofrånkomliga hybriditeten inordnar Pnina Werbner i sin uttänjda tillämpning av Mikhail Bakhtins åtskillnad mellan organisk och avsiktlig språklig hybriditet primärt i den förstnämnda kategorin. Beträffande kulturer svarar i distinktionen den organiska hybriditeten mot integrationen av nya eller transformerade tecken i figurationen av en kultur utan att illusionen av dess ordning och kontinuitet störs (Werbner 1997, s 5). Enligt Werbner föder denna form av hybriditet förutsättningarna för en avsiktlig och medvetet artikulerad hybriditet vars teckenförändringar och nyintroduktioner får föreställningen om kulturens ordning att skälva i sina grundvalar. Den avsiktliga hybriditeten erfars förtrycka kulturens kontinuitet och får dess harmoniska yta att krackelera under anspänningen av de disruptiva tecknets kraft.

För *Gringos* vidkommande klargör distinktionen mellan organisk och avsiktlig hybriditet avgörande aspekter av den anförda omförhandlingen av en svensk identitet. Viljan att tidningen skall utgöra "kompassen i vårt kollektiva identitetssökande som ska hjälpa det svenska folket till en mer aktuell självbild." (G13, s 2), vilken Zanyar Adami ger uttryck för i den tidigare citerade ledaren *Svenskheten finns*

i *förorten*, antyder genom att hänvisa till en förändrad identitet att det i *Gringo* föreligger en förståelse för att kulturen oavvisligen är organiskt hybrid. I en senare passus av samma ledare förklarar Adami i vad hybriditeten består och skriver att det ”är i förorten vi hittar svenskhetens framtid. En hybrid av det gammelsvenska och det konstruerade invandrarskapet.” (G13, s 2). Detta klargörande, tillsammans med det föregående citatet, vilket, om än outtalat, även påminner om de föreställningar om kulturell essens och homogenitet förutan vilkas dominans ”det svenska folket” inte skulle vara i avsaknad av en aktuell självbild, fördubblar hybriditetens betydelse.

Tvåfaldig blir dess betydelse därför att förståelsen för kulturens ofrånkomliga hybriditet i *Gringo* även artikulerar en identitetspolitisk strategi. I ögonblicket för insiktens övergång till strategi överskrids gränsen för den organiska hybriditeten mot den avsiktliga. Den förra är i denna kontext, annorlunda uttryckt, liktydig med den senare varför det strategiska momentet hämtar näring från en perspektivförskjutning och inte en innehållsförändring eller skillnad. Traditionella (essentialistiska) föreställningar om svenskhet integrerar inte tecken normalt förknippade med ”invandrare” i sin konstitution. Istället förpassas de till en kategori av icke-svenska tecken för att vidmakthålla skenet av kulturens ordning och kontinuitet. Perspektivförskjutningen *Gringo* företar innebär att samma exkluderade tecken istället inryms i en reartikulerad svenskhet där deras egenskap av att vara svenska accentueras. Mot de traditionella föreställningarna framträder därför bejakandet av hybriditeten som en disharmonisk strategi ämnad att undfly den dualism på vilken de förra är grundade.

Distinktionen mellan organisk och avsiktlig hybriditet påvisar flertydigheten hos detta begrepp. En komplex polysemi även anförd av Ania Loomba som påtalar att processer av hybridisering i det koloniala tillståndet har exploaterats strategiskt för politiska syften på bådadera sidorna av den koloniala klyftan; såväl för att utöva dominans som för att artikulera motstånd (Loomba 2005; jfr. Ashcroft 1998). Också Ella Shohat uppmärksammar begreppets mångtydighet och framhåller behovet av att göra åtskillnad mellan hybriditetens olika modaliteter. Den förtrycktes internaliserade självförnekelse behöver särskiljas från former av tvångsassimilation och dessutom från disparata företeelser som social konformism och kreativ transcendens (Shohat 1993, s 110). Det sistnämnda begreppet kan här motsvara försök att genom medveten hybridisering överskrida en motsatsrelation – mellan t.ex. kolonistatörens och den koloniserades kulturella tecken och praktiker – med syfte att upplösa den inifrån. I *Gringo* vittnar rörelsen från

insikt till avsiktlig strategi om en korsbefruktande oscillation mellan den organiska hybriditetens ofrånkomlighet och en dylik kreativ transcendens.

Zanyar Adami förklarar utförligare i ledaren *Den nya svenskheten* innebörden av gränsöverskridandet och använder i beskrivningen begreppet ”gringo” för att beteckna den omförhandlade svenskheten. Han skriver: ”*Gringo* är när invandrarskapet tangerar den gamla svenskheten. [Det är] den tredje vägen. För alla som inte vill välja mellan ’invandrare’-’svensk’. *Gringo* är namnet på den mentala omställning vi behöver genomgå i Sverige. En uppdatering av svenskheten.” (G12, s 2). I likhet med det tidigare citatet uppmärksammar Adami även häri att hybriditeten framväxer i skärningspunkter mellan det ”gammelsvenska” och ”invandrarskapets” identifikationsmöjligheter. Varken de förra eller senare av dessa positioner kan dock i enlighet med det tidigare sagda anses vara essentiella ursprungsmoment i sig. Istället är de mångskiftande bestämningar, i mötet med varandra konstituerande den kontaktyta, eller det tredje rum⁵ för att tala med Homi Bhabha, som alstrar en multitud av positioner präglade av den svenska befolkningens förändrade sammansättning under senare decennier.

Ingressen till artikeln *Den nya sköna svennen* avkläder än tydligare tidningens förordade hybriditet genom att åskådliggöra i vad överskridandet av dikotomin ”svensk”-”invandrare” kan tänkas bestå: ”Han pratar flytande arabiska, spelar i ett orientaliskt band, är blond, blåögd och i sommar ska han åka till Turkiet för att spela darbuka. Fredrik Gullin representerar den nya svenskheten.” (G11, s 4). Representationen förevisar både svenska och orientaliska eller traditionellt icke-svenska tecken vilka, sammanfogade i Gullins gestalt, ger uttryck för ”en hybrid av det gammelsvenska och det konstruerade invandrarskapet” (G13, s 2). Samtidigt synliggör Gullin en viktig aspekt av svenskhetens omförhandling: hybriditeten behöver inte nödvändigtvis innebära att till fullo nya tecken konstrueras i syntesen av det ”gammelsvenska” och det traditionellt icke-svenska, tecken vilka förvisso bevarar spåren av tidigare moment, men som i sin fullständighet varken kan härledas ur det ena eller det andra. Den kan därtill innebära att tecken från båda kategorierna införlivas i viss mån orörda inom ramen för en ny enhet.

Vad som utifrån ett essentialistiskt perspektiv tydligt skulle kunna särskiljas – Gullin själv och förmågan att tala arabiska – formas i *Gringo* till en oupplöslig enhet: Gullins förmåga att tala arabiska utgör en aspekt av det sätt på vilket han är ”svensk”. Kategorierna ”svenne” och ”blatte” kan således, visserligen med ett uppenbart mått av ironi, upprätthållas i *Gringo* utan att deras svenskhet för den skull

behöver inskränkas. Samtidigt medger hybriditetens brokiga anlete förnekandet av båda kategorierna; omförhandlingen gör det för individen möjligt att, enligt Adamis egen formulering i ett tidigare citat, inte behöva ”välja mellan ’svensk’-’invandrare.’” (G12, s 2), en ståndpunkt som också ger sig till känna i ledarna *Vem är Gringo?* (G3, s 2) och *Svartskallar, så funkas vi* (G10, s 2). Den framförhandlade identiteten i *Gringo* överger därmed polariteten i dikotomin ”svensk”-”invandrare”, överskrider dess oförsonliga ”antingen-eller”, för att istället artikulera ett ”både-och” och ett ”varken-eller”. Özgür Kibar skildrar välfunnet förhållandet i dikten *Både och – och varken eller*, där även den oundvikliga ambivalens blir uppenbar som framkallas av identitetens tvetydighet:

[...] jag är utländsk och jag är inhemsk
jag är eldig turk, jag är trygg svensk
jag är vitlök, oliver och kåldolmar
och jag är midsommarafton på skärgårdsholmar
jag har mörkt hår på mitt bröst
och lite på rygg som är brukligt för turkar
jag sorterar min sopor och jag pantar mina
burkar
jag firar jul med familjen, men också ramadan
är jag nu det ena eller andra, det vete fan [...]
(G12, s 2)

Med frågan: ”Vem är du undrade en undrare [...] vilken är DIN identitet [?]”, inleder Kibar sitt poem. För den individ i samtidens Sverige som ikläds ”invandrarens” alltför trånga dräkt är följderna av samhällets svar på samma fråga ofta obevekligt drabbande. I allmänhet tycks denna djupgående och komplexa problematik förytligas i *Gringo*. Det naiva begäret efter erkännande för den svenska identitetens immanenta hybriditet kan därför beskyllas för att förbise eller försumma de maktförhållanden i vilka identitetsskapandet alltid är inbäddat. Dock skriver Stuart Hall beträffande filmkonsten att ”identitet konstitueras inom själva uttrycksmedlet, och därför kan filmen inte ses som en andra rangens verklighet, utan snarare en konstform som kan omskapa oss som subjekt och därigenom göra det möjligt för oss att upptäcka nya platser att tala utifrån” (Hall 1999, s 242). Med utgångspunkt från ett sådant perspektiv kan *Gringo*, om den framförhandlade svenskhetens själva idealitet betonas, utöver att anklagas för verklighetsfrämmande utopism även sägas lägga grunden för förverkligandet av ännu inte etablerade och fullständigt accepterade subjektspositioner. Tidningen konstruerar och tillgängliggör platser utifrån vilka nya röster kan ta till orda och nedtystade berättelser finner en väg att nå ut i offentligheten.

De ohörda röster

Elisabeth Eide konstaterar att etniska minoriteter i norskt nyhetsberättande inte tillåts representera sig själva utan talar för av majoritetssamhällets företrädare förkroppsligade i myndighetspersoner och journalister (Eide 2000). I svensk nyhetsjournalistik uppmärksammar Ylva Brune likt Eide att ”[’invandrades’] röster är helt eller delvis utestängda från de texter som behandlar deras situation” (Brune 2004, s 245; jfr Björk 1997; Löwander 1997). Vid de tillfällen då ”invandrare” tillåts tala sker så ofta i kontexter vari de bekräftar en rådande ordning där det svenska konstituerar norm och den ”invandrades” kultur representerar det icke-önskvärda (Brune 1997, 2003, 2004; Bredström 2002). Tendensen verifieras i flertalet europeiska länder och bildar ett obestriddigt mönster av diskriminering och symboliskt våld (ter Val 2002). Sålunda ger kategorin ”invandrare” form åt en klass av objekt, föremål som per se utgör ”problem som måste hanteras, bemästras, organiseras, kategoriseras, tolereras, kontrolleras, undersökas, etc.” (Azar 2005, s 172). Klassificerad som ”invandrare” reduceras individen, i denna egenskap av objekt, till en funktion av det svenska subjektets identitetsskapande. Den massmediala exklusionen av hennes egen röst fråntar därmed inte bara individen möjligheten att påverka representationen av den kategori till vilken hon förpassas, i förlängningen förnekas hon därigenom även produktionen av en egen subjektivitet.

Frånvaron av ”invandrararnas” röster i det offentliga samtalet framträder i Zanyar Adamis ledare *Brev till Sverige* som en väsentlig orsak bakom tillblivelsen av *Gringo*: ”Integrationspolitiken har diskuterats på ledarsidorna av en Pelle eller Anna. När fick Abdul eller Manuela från förorten senast komma till tals? Det är trots allt dem politikerna diskuterar. Ett inifrånperspektiv behövs, en röst från förorten som talar med brytning yao!” (G1, s 2). Det är dessa röster *Gringo* vill representera genom att med hjälp av den svenska identitetens omförhandling ersätta invandrar-som-objekt med blatten-som-subjekt. Frågan är dock huruvida födelsen av den senare alls är tänkbar; kan den Andras egen röst upp- eller återfinnas, och kan den under dessa förhållanden representeras? Gayatri Chakravorty Spivak hävdar i en analys av det förtryckta koloniala subjektet att den subalternerna Andra saknar förmågan att ”tala”. Den koloniala repressionens styrka förnekar henne varje möjlighet att göra sin röst hörd. Spivak illustrerar sin ståndpunkt med änkebränningens diskurser i det koloniala Indien. Frånvaron av satins röst – den indiska kvinna vars död beseglats av makens bortgång – påvisar enligt henne att ”[m]ellan patriarkat och imperialism,

subjektskonstitution och objektformation, försvinner figuren kvinna, inte i ett primitivt ingenting, utan till ett våldsamt pendlande som är den tvångsflyttade figurationen av 'tredjevärldenkvinnan' fångad mellan tradition och modernisering" (Spivak 2002, s 142).

Väsentligt för förståelsen av Spivaks tes är att hon med begreppet "subaltern" differentierar den koloniserades kategori. Vad hon hävdar är inte att alla koloniserade nedtystades, en inhemsk elit i det indiska samhällets sociala hierarki kunde möjligen göra sig hörd. Däremot begravdes den subalternas kvinnans egen röst under tyngden av den patriarkala indiska traditionen och den brittiska kolonialmaktens vilja att befria henne. Nu är visserligen samtidens Sverige inte det koloniala Indien, och det sammanhang där invandraren-som-objekt skall transformeras till blatten-som-subjekt följaktligen heller inte "tredjevärldenkvinnans". Likväl uppvisar situationerna grundläggande affiniteter som här aktualiserar den subjektivitetsproblematik Spivak påvisar; till följd av insikten om den koloniserade klassens inre frakturer pockar de dominansstrukturer som genomskär både "invandrarens" och "svenskens" tvivelaktiga kategorier på att uppmärksammas.

Med hänvisning till denna invändiga differentiering menar Ania Loomba att den Andras röst bara kan representeras om dess kategori homogeniseras och förståelsen av vad det innebär att tala grovt förenklas (Loomba 2005, s 230). En svårighet som för *Gringo* uppkommer i försöket att skapa blatten-som-subjekt är med andra ord att man tycks vara tvungen att göra våld på de representerade. Därtill medför strävan efter att upprätta den Andres subjektivitet ytterligare en problematik då inträdandet i, och talandet från, "invandrarens" position tycks reproducera den samhällsordning *Gringo* vill bekämpa. Michael Azar beskriver i en annan kontext denna paradoxala konsekvens av den koloniserades motsvarande kamp: "Den koloniserade tycks dömd att kämpa utifrån en position som har tillskrivits honom utifrån [som] riskerar att förvandla motståndet till en bekräftelse på ordningens legitimitet och varje form av revolt till en reaktiv rörelse från de koloniserades sida" (Azar 2001, s 221).

Om en lösning på båda dessa problematiker står att finna i *Gringo* kan den härledas ur det tidigare avhandlade perspektivskiftet och omförhandlingen av den svenska identiteten. Adami skriver i den tidigare citerade ledaren *Brev till Sverige* rörande viljan att ge en röst åt den exkluderade: "vi är inte arga, gnälliga svartskallar. Vi är inte svenskar, inte heller invandrare. Vi är individer, representanter från det nya Sverige. Vårt Sverige som vi älskar." (G1, s 2). Även om citatet delvis fördunklar sin innebörd genom att i förhållande till andra texter uppvisa en problematisk

inkonsekvens gällande identitetsbeteckningarnas användning bär det vittne dels om den omförhandlade identitetens karaktär av att vara varken-eller (varken "svensk" eller "invandrare" enligt dikotomins essentialistiska definition). Dels förtydligar citatet att det *inte* är från "invandrarens" förbittrade position *Gringo* anser sig tala.

Sampat Patel inför i en analys av den kvinnliga film- och videokonstnären Prathiba Parmars verk en distinktion mellan den marginaliserade position till vilken Spivak förpassar den subalternas kvinnan och den position förtätad av motstånd som hon menar att kvinnorösterna i Parmars konst kan göra sig hörda ifrån (Patel 2001, s 73f). Frågan om den Andres röst kan upp- eller återfinnas och representeras, om det är möjligt att finna en plats att tala från som inte ger legitimitet åt den rådande samhällsordningen, besvaras i *Gringo* på ett sätt som liknar Patels tolkning av Parmars konst. Det är den svenska identitetens omförhandling som öppnar upp möjligheten för "Abdul eller Manuela från förorten" att göra sig hörda; "invandrarens" marginaliserade plats överges, därav Adamis förnekande av denna position i citatet ovan, för en oppositionell svensk utsägelseposition varifrån exkluderade "blattar" likt "svennar" kan ta till orda. Blatten-som-subjekt representerar därmed inte så mycket en vilja att ge en homogen kategori tillfälle att tala i egenskap av sin annanhet, som ett försök att låta individer av en brokig och söndervittrande grupp "svenskar" bland andra "svenskar" med polyfon stämma fylla i de ohörda berättelsernas tomrum.⁶

Att börja tala från den plats *Gringo* skapar och tillgängliggör är förvisso inte en oproblematiserad process. Som Spivak påpekar äger inte den talande själv fullständigt tolkningsföreträde att definiera sin utsägelseposition. För individer som samhället pålägger "invandrarens" stigma manifesterar subjektivitetssträvanden därför en stark spänning mellan den individuella utsägelsens vilja att uttrycka sin egen upplevelse och en ofrånkomlig kollektivering av samma utsägelse pådyvlat den från majoritetssamhället. Gilles Deleuze och Félix Guattari fastslår belysande i deras karakterisering av den "mindre litteraturen" (den litteratur en minoritet utmejslar i ett större språk), med hänvisning till Franz Kafkas författarskap, att en sådan litteratur kännetecknas av att "allt får ett kollektivt värde. Just därför att det inte flödar av talanger i en mindre litteratur, saknas de yttre omständigheterna för *en individualiserad utsägelse* som skulle kunna tillhöra den eller den 'mästaren', och som skulle kunna skiljas från *den kollektiva utsägelsen*." (Deleuze & Guattari 1997, s 20)

Omständighetens allmännare giltighet bekräftar Isaac Julien och Kobena Mercer som likartat beskri-

ver hur svarta filmskapare i Storbritannien förnekas individuell subjektivitet då deras utsägelsemodus konsekvent kollektiviseras (Julien & Mercer 2002, s 150). Till skillnad från Deleuze och Guattari betonar dock Julien och Mercer att orsaken till denna kollektivisering härrör ur belägenheten att ”om bara en röst tilldelas ’rätten att tala’ kommer den rösten av majoritetskulturen att uppfattas som att den ’talar för’ de många som har uteslutits eller marginaliserats bort från tillgång till representationsmedlen” (Julien & Mercer 2002, s 154). Nick Jones uppmärksammar detsamma i ett svenskt sammanhang, där han i en analys av det litteraturkritiska mottagandet av Alejandro Leiva Wengers novellsamling *Till vår ära* (2001) kan konstatera att ”[u]tsträckningen på den representativitet som avkrävs författaren är omänskligt stor” (Jones 2003, s 41). Wenger inordnas i ”invandrarrens” kategori och förväntas tala i dess namn som vore den lika homogen och opak som den föreställda kategori av ”svenskar” mot vilken den kontrasteras. Han upphör att vara en författare bland andra och definieras av det prefix som tilläggs hans titel; han blir en *invandrar*författare (jfr. Trotzig 2005, s 104f).

Zanyar Adami uppvisar i ledaren *Från fack till bubbla* en stark medvetenhet om representationens börda: ”Bara genom att skriva denna ledare tar jag ännu ett steg in i blattefacket [...] Så fort man lyfter huvudet in i offentligheten får man ett klistermärke med texten ’INVANDRARE’ på pannan” (G11, s 2). Att till följd därav frånhålla sig från att skriva, att ge vika inför rädslan för utsägelsens kollektivisering, anser han emellertid inte vara en fruktbar lösning eftersom tystnadens bevarande endast kan främja den rådande ordningen: ”Jag började skriva för att berätta historier från förorten ur ett inifrånperspektiv och skapa en motkraft till den keffa integrationsjournalistiken. Därför sprang jag in i blattefacket med huvudet före.” (G11, s 2). Adamis ledare är i likhet med ett flertal andra texter av varierande karaktär, däribland *Gör mig till chef – inte till alibi* (G9, s 2) och *Nessim* (G2, s 6f) författade av Nur Tural respektive Silan Otlu, alla uttryck för ansatsen att skapa blatten-som-subjekt. Deras berättelser gör anspråk på individuell subjektivitet, men löper den utifrån påtvingade risken att likt Wenger antas företräda och tala för ”invandrarrens” kategori. Berättelserna som i ena stunden andas subjektets singulära erfarenhet kan sålunda i andra stunden, av läsaren i receptionens moment, dränkas i den odifferentierade invandrarkategoriens kollektiva ocean, trots utsägelsepositionens omförhandlade figuration.

Språkets subversiva kapacitet

I produktionen av den subjektivitet varigenom hennes motstånd mot kolonialmakten får gestalt, är själva utformandet av den koloniserades röst genom språket en skör och svårhanterlig process eftersom hon tvingas kommunicera ”*underifrån* i relation till en adressat (maktens representanter) som inte vill någonting hellre än att denna marginaliserade position består, *på ett språk* vars dagordning och regelverk just är ett av maktens främsta vapen för att bevara den marginaliserade som marginaliserad” (Azar 2002a, s 18). Språket måste därför i händerna på den koloniserade med stor känslighet anpassas och omvandlas om hon ska kunna undvika att reproducera den koloniala maktordningen. Salman Rushdie framhåller detsamma när han konstaterar att brittisk-indiska författare i berättandet av indiska teman ”inte kan använda språket rakt av på samma sätt som britterna; det måste göras om för våra syften.” (Rushdie 1999, s 250). Den (post-)koloniala problematik som Azar och Rushdie här inringar är relevant också i ett svenskt sammanhang då svenskan liksom kolonialmakternas språk avspeglar samhällets rådande maktordning (Peralta 2005).

I bevarandet av denna ordning har identitetsbeteckningar, vilka interPELLERAR individer som subjekt i det sociala fältets hierarkier, en oundgänglig funktion. Att *Gringos* motstånd mot samhällssystemets nuvarande organisation ordnas runt benämningens process är därför inte märkligt. Som tidigare berördes ersätter i hög grad tidningen den allmänt vedertagna dikotomin ”svensk”-”invandrare” med begreppen ”svenne” och ”blatte” vilket tidigare beskrevs möjliggöra båda beteckningarnas införande under den överordnade benämningen ”svensk”. Dislokaliseringen av en etablerad vokabulär som på detta sätt sker när begreppsapparatusens legitimitet ifrågasätts eller tillbakavisas är förvisso produktiv också i andra hänseenden. Avståndstagandet representerar en vilja att undvika den vedertagna terminologins följsamhet, dess symmetriska flöde, för ett i förhållande till detta diskontinuerligt eller asymmetriskt begreppsbruk. Vad som vid en första anblick kan uppfattas som ett distraherande eller stötande framställningssätt hindrar läsaren från att tillägna sig textens budskap utan att göra sig uppmärksam på språket som sådant.

Tvärt emot begreppen ”svensk” och ”invandrare”, vilkas problematiska karaktär avslöjas av deras allmänna bruk, kommunicerar sedan vilken ”blatte”, ”svartskalle” och ”svenne” oförtäckt pejorativa at-

tityder som inte accepteras [sic] i det offentliga rummet. Hade motståndets diskurs approprierat de etablerade begreppen med deras sken av ideologisk oskuld skulle budskapets innehåll riskera att förvrängas och assimileras in i samma språkliga och kulturella ordning det är avsett att bekämpa. Via användandet av en terminologi läsaren känner som normalt oacceptabel i *Gringos* mediala kontext inskränks dock möjligheten till assimilation drastiskt. Språket förtätas av motstånd redan på benämningens nivå, och genom inversionen av den attityd begreppen förmedlar i tidningen angrips samtidigt deras tidigare innebörd. De vänds ut och in och överskrider sina traditionella gränser; briserar i texten för att exponera alternativa, oppositionella och tvetydiga betydelser. Siavosh Zarasvand skriver i artikeln *Svartsalle – inget skällsord* att ”[j]ag är en svartsalle, något som jag är sådär svenskt halvstolt över. Genom att kriminalisera ordet svartsalle gjorde regeringen främlingsfientligheten en större tjänst än den någonsin vågat drömma om.” (G2, s 2). Att återföra begreppen ”svartsalle” och ”blatte” till sammanhang från vilka de tidigare utesluts, och i processen invertera deras rasistiska karaktär, utgör således en strategi för att motverka och upphäva benämningarnas makt att sära; en affektiv attitydförändring liknande den négritude inskrev i begreppen ”svart” och ”neger” (Sartre 1949; Lundahl 2005).

Kampen över begreppens innebörd begränsar sig dock inte till identitetens beteckningar, utan sträcker sig även till det övriga språkbruket. I ledaren *Svenskheten finns i förorten* gör Zanyar Adami gällande att ”[v]i skriver med ett språk som tidigare bara ekat mellan förortens betongväggar.” (G13, s 2). Vad han åsyftar är användningen av den språkliga varietet som omväxlande namnges blattesvenska eller miljonsvenska⁷ och i akademiskt språkbruk betecknas multietniskt ungdomsspråk (Fraurud & Bijouvet 2004). I citatet framhäver Adami själv dess (diskursiva) närhet till ”förorten”, en närhet som dessutom associativt förknippar varieteten med ”invandraren”. Till följd av dessa förhållanden har det multietniska ungdomsspråket kommit att behäftas med samma mindervärdiga stigma som både ”förortens” och ”invandrarens” diskursiva konstruktioner. Samtidigt är det ett idiom som uppkommit i den sociokulturella miljön där spåren av de senare decenniernas utomeuropeiska invandring är tydligast inetsade, och varieteten bär själv de syntaktiska, morfologiska och lexikala tecknen på denna belägenhet (ibid., s 400).

De marginaliserade rösternas berättelser i *Gringo*, framförda på ett språk (det multietniska ungdomsspråket) vars ursprung [sic] återfinns i samhällets periferi, liknar i särskilda hänseenden en tjeckisk judes (Frantz Kafka) författande på tyska. De åstadkommer

inifrån ett större språk en mindre praktik präglad av mutationer och omgestaltningar av det större. Den mindre litteraturens begrepp hos Gilles Deleuze och Felix Guattari betecknar precis ett sådant skrivande; det i förhållande till den större litteraturen, mästarlitteraturen, revolutionära skrivande som en minoritet utövar i ett större språk (Deleuze & Guattari 1986, 1997). Begreppets relevans sträcker sig följaktligen långt bortom Kafkas egna litterära gärningar. Michael Azar framhäver dess användbarhet i en postkolonial kontext. I analyser av Patrick Chamoiseaus och Assia Djebars frankofona författarskap visar han hur de, liksom Kafka, förmår skapa ett eget manöverutrymme i ett större språk (Azar 2002a, 2002b). Existerande skillnader till trots uppvisar det svenska sammanhanget avgörande likheter med dessa författares, varför den mindre litteraturens begrepp är tillämpligt även för *Gringos* vidkommande.

I föregående avsnitt omnämndes som kännetecknande för en sådan litteratur utsägelens kollektivisering. En annan utmärkande egenskap är enligt Deleuze och Guattari att varje individuellt och familjärt bekymmer i en mindre litteratur är direkt förbundet med det politiska; den individuella saken är som ”förstorad i mikroskop”, tydligt förankrad i politikens kollektiva motsättningar (Deleuze & Guattari 1997, s 20). *Gringo* uppvisar likartat i omförhandlingen av den svenska identiteten och försöket att därigenom tillgängliggöra nya utsägelsepositioner en politisk omedelbarhet. Det språkliga uttryckets här skildrade särdrag förstärker denna egenskap hos texten ytterligare: identitetsbeteckningarnas kreativa användning exponerar liksom det multietniska ungdomsspråket en starkt politiserande tendens. Med dessa praktiker placeras således *Gringo* språket i sig på offentlighetens arena, för att där provocera fram frågor om ordens, i förlängningen också talarnas, status och stigmatisering i det svenska samhället.

Deleuze och Guattari framlyfter dock den mindre litteraturens språkbruk främst i ett annat hänseende. Utöver utsägelens kollektivisering och textens politiska omedelbarhet karakteriseras det minoritära skrivandet av en stark deterritorialiseringskoefficient. Kafkas skrivande på Prags ”uttorkade” tyska får språket att, med deras egen metaforik, ”vibrera med intensitet” och ”fly längs skapande flyktlinjer” (Deleuze & Guattari 1997, s 22, 27). Med sina syntaktiska och lexikala omvandlingar lösgör sig skriften från den större litteraturens etablerade utförandeformer och övergår till att vara en revolutionär praktik. Vedertagna meningsstrukturer upplöses i Kafkas författande på ett språk som inte befinner sig i det rikas och ordinäras situation: ”Det finns inte längre ett betecknande av någonting i förhållande till en

egentlig mening, och inte heller något bestämmande av metaforer i förhållande till en figurerad mening.” (Deleuze & Guattari 1997, s 23). För *Gringos* vidkommande återfinns en annorlunda men närbesläktad deterritorialiseringstendens i språkbrukets särdrag: den använda vokabulären anstränger språkets upplevda gränser genom att utmana skiljelinjen för det svenska mot det icke-svenska. Emellertid är det multietniska ungdomsspråkets influens i tidningstexten, i motsats till vad Adami i ett tidigare citat antyder, inte större än att den inskränker sig till enstaka utspridda ordval. Många artiklar är helt i avsaknad av varietetens språkliga element.

I de texter där det multietniska ungdomsspråket dock förekommer är det främst lexikala enheter hämtade från andra språk som används. Ofta är dessa strategiskt placerade i artikelrubriker eller färdiga textsegment där deras synlighet blir påfallande. Exempel på det förra återfinns i rubrikerna *Medierna fakkar förorten* (G9, s 4f) och *Vad är sommrish?* (G13, s 3), och likaså i det följande exemplet som främst illustrerar varietetens inflytande i en kortare text: ”Månadens Bax [rubrik, förf. anm.]: Äov din bergsgorilla, vad händer? Nu är den äntligen här: rygghyveln! Stoppa din vanliga hyvel i det enorma handtaget från razorba och hyvla loss på ryggen. Är du sjukt smidig kanske du når hela vägen ner till göten. Testa dig fram. Fungerar lika bra på systror som brushor, förstås. Tjall den på: razorba.com.” (G15, s 3). I centrum ställs även det multietniska ungdomsspråket under den återkommande rubriken *Nya svenska ord*, en artikelserie där varietetens ord introduceras som *svenska* för den okunniga läsaren. För ett av orden, ”aina”, lyder definitionen: ”Aina är en förkortning på det turkiska slangordet ’aynasiz’, som egentligen betyder ’utan spegel’, men syftar på polisen, en eller flera. Så när någon ropar ’Skynda bre, aina kommer!’ kan du vara säker på att blattarna har gjort något riktigt skurkaktigt” (GG2, s 48).

Det ringa användandet till trots förvandlar varietetens närvaro i berättandet av exkluderade erfarenheter, likt vad Azar konstaterar om den antikoloniala motståndslitteraturen, texten till ett motspråk där erfarenheten av diskriminering och exkludering ”redan på skriftens nivå översätts till en berättelse om motstånd, omgestaltning, kulturell korsbefrukning och alternativa framtidsvisioner” (Azar 2002a, s 22). En subversiv potential står således att finna i *Gringos* språkbruk. I minoritetsskrivandets perifera manöverutrymme emanerar denna omstörtande kapacitet eller revolutionära kraft, enligt Homi Bhabha, från det faktum att majoritetens språk *kan* praktiseras ”mindre”. De transformationer av majoritetens diskurs som ett sådant bruk implicerar får majoriteten att

möta formen för sin egen relativa existens. Språket är inte enbart i dess ägo; kontinuerliga förändringar och inre översättningar omintetgör varje möjlighet till definition av det som ett harmoniskt system, fullbordat och slutet. Skapandet av en mindre praktik i det större språket, konsten att skriva som en främling på sitt eget språk, urholkar majoritetens auktoritet:

Minoritetsskrivandet framträder ur sin olika och ojämna kulturella belägenheter inuti en grym, orolig fördröjning som åstadkommer en diskontinuerlig förskjutning av majoriteten och får den att konfrontera sin egna bräckliga perifera existens. Minoritetsskrivandets kritiska udd föds ur denna perifera temporalitet som ombetecknar eller översätter majoritetens diskurs i termer av den minoritetstradition som är bestämd av sin perifera utgångspunkt. (Bhabha 1997, s 33)

Om majoritetens konfrontation med sin egen bräckliga perifera existens betecknar ett ofrånkomligt moment av faktiskt erkännande av den egna identitetens instabilitet, verkar denna Bhabhas tolkning av den kommunikativa osamtidighetens möte mellan majoritet och minoritet vara idealiserad. Maktrelationerna som strukturerar varje språkligt system gör sannolikt ett sådant erkännande svåruppnåeligt och nyckfullt. Visserligen utmanar det multietniska ungdomsspråket gränserna för det majoritära språket, varför dess användning i *Gringo* onekligen uppvisar en subversiv potential. Att läsaren i mötet med texten nödvändigtvis skulle komma att konfrontera sitt främlingskap inför det egna språket, eller i mer generella termer ”sin alienation eller sekundäritet i förhållande till sig själv” (Rutherford 1999, s 285), förblir dock en möjlighet bland andra. Den omstörtande kapaciteten kan i samma möte underställas oppositionella eller antipatiska läsningar, varigenom budskapet förvanskas och neutraliseras av samma maktordning det avser att bekämpa.

Slutord

Denna artikel har sökt belysa förhållningssättet *Gringo* företräder i sin samhällsanalys beträffande den inledningsvis framställda triaden av teman: identitet, subjektivitet och språk. Med avseende på det första av dessa påvisar artikeln hur tidningen i sin ansats att utmana essentialistiskt grundade föreställningar om nationen istället erkänner den svenska identiteten som en historiskt bunden konstruktion. I strävan efter att därutöver undvika den förhärskande dualism som begreppsparet ”svensk”-”invandrare” innefattar omförhandlas identitetsbeteckningarnas traditionella betydelse. Benämningarna ”svenne”

och ”blatte” introduceras i detta försök att överskrida dikotomins fastlagda kategorier, inte som omedelbara substitut för tidigare begrepp utan som negotierade och omdanande ersättningar vilka båda subsumeras under en övergripande svensk identitet.

Med understöd av en ofta påfallande humoristisk och ironisk attityd, förmedlad genom lek med stereotyper, skildras denna svenska identitet som en ytterst heterogen och svårgreppbar konstruktion. Dess framförhandling överskrider hävdvunna gränser; hybriditetens nödvändighet betonas och ges dessutom formen av identitetspolitisk strategi. Identitetens re-artikulering ledsagad av beteckningarnas förändrade betydelse innebär därtill att *Gringo* konstruerar, eller finner, och tillgängliggör nya platser att tala utifrån. Tidigare exkluderade röster ges därmed möjlighet

att uttryckas och höras, visserligen inte oproblematiskt, i egenskap av sig själva. Den individualiserade utsägelsens modus till trots kvarstår dock frågan om vilka de är som tillåts tala och omskapa sig som subjekt, och hur dessa förhåller sig till alla de som inte erbjuds samma möjlighet.

Identitetsbeteckningarnas betydelseförskjutningar och den sporadiska användningen av multietniskt ungdomsspråk bidrar slutligen till att på skriftens nivå förtäta textens subversiva potential. Bruket av stigmatiserade begrepp som ”blatte” och ”svartskalle” omvandlar och neutraliserar den destruktiva kraft som de traditionellt har innehållit; språkbruket situerar omedelbart *Gringo* på arenan för det politiska och tecknar där de konturer av motstånd som utpekar förändringens riktning.

Noter

1. I augusti 2007 lades *Gringo* ner efter att ägaren Latifeh AB ansökt om konkurs. Dessförinnan distribuerades tidningen månatligen som åttasidig inlägg i *Metro* sedan augusti 2004. Tidningen var således kostnadsfri och annonsfinansierad, men i sin relation till *Metro* redaktionellt självständig och ekonomiskt oberoende. Företaget Latifeh AB publicerade även tidskriften *Gringo Grande* som var ett hundra-sidigt magasin med sex utgivningstillfällen/år. Innehållet var delvis identiskt med tidningens och komponerades av reportage (även fotografiska), korta texter, krönikor, debattartiklar och läsartester. *Gringo* fanns även som nätpublikation vars innehåll överrensstämde med tidningens. Latifeh AB bedrev därutöver ett antal icke-mediecentrerade verksamheter.
2. Ett framträdande fall som bekräftar *Gringos* förmåga att påverka samhällsdebatten utgjorde den s.k. ”debatten om blattesvenskan” vårmånaderna 2006. Inflytandet över denna debatt återfinns inskrivet redan i dess själva benämning, då *Gringo* bar det väsentliga ansvaret för introduktionen av beteckningen ”blatte” i offentlig diskurs. Även i upprinnelsen till debatten var tidningen direkt delaktig genom publiceringen av en sarkastisk anklagelseakt betitlad *Witt-Brattströmska kompaniet söker språkfascister* (*Gringo* 3.4 2006). Därigenom gav *Gringos* oppositionella ståndpunkt gentemot en av ordväxlingens parter, Ebba Witt-Brattström, upphov till det polära ramverk som andra debattörer var hänvisade att förhålla sig till.
3. Till grund för denna artikel ligger delar av arbetsrapporten *Konsten att skriva motstånd: motståndskommunikation i tidningen Gringo*, en explorativ och kvalitativ analys av *Gringos* innehåll genomförd vid Södertörns högskola hösten 2005. Undersökningen baserades på närläsningar av samtliga femton nummer av tidningen utgivna mellan augusti 2004 och oktober 2005. Därtill ingick i det empiriska underlaget två nummer av tidskriften *Gringo Grande* publicerade i juni och oktober 2005.
4. Hänvisningarna till de specifika numren i den förestående texten följer en specifik modell. Tidningen förkortas med ett G följt av den siffra som representerar vilken plats i utgivningsordningen numret har (G1-G15). Hänvisningarna till *Gringo Grande* följer samma mönster och betecknas GG1 respektive GG2.
5. Det tredje rummet utgör den symboliska plats, eller de diskursiva förutsättningar, som garanterar att all meningsproduktion nödvändigtvis saknar primordial enhet och essens; alla tecken bär via översättning, association och appropriation spår av andra dito och är därmed nödvändigtvis hybrida (Bhabha 1997, s 37).
6. Oavsett om *Gringo* försöker individualisera det modus med vilket exkluderade röster tar till orda kvarstår frågan om vilka de är som gör sig hörda, och hur dessa förhåller sig till alla dem som inte får samma möjlighet. Vilka människor utgör den svenska kontextens subalternerna, och ges de i *Gringo* möjlighet att tala? Från vilka tvärsnitt av ”invandrarrens” bestridda kategori hämtas exkluderade röster? Frågorna bör inte försummas, men tvingas här lämnas obesvarade.
7. Miljonsvenska är den term som i *Gringo* anförts. Orsaken till uppfinnandet av detta begrepp är flerfaldigt; dels uppvisar det redan i sitt lexikala uttryck den nära förbindelsen med *miljon*programmets förorter, dels konnoterar prefixet ”miljon-” andra positiva begrepp som mångfald och rikedom. Den affektiva attitydförändring som *Gringo* inskriver i begrepp som ”blatte” och ”svartskalle”, en förändring som representerar en vilja att skänka stigmatiserade termer en positiv innebörd, återfinns således även i benämningarna av den språkliga varieteterna.

Källor

- Ashcroft, Bill (1998) *Key Concepts in Post-colonial Studies*. London: Routledge.
- Azar, Michael (2001) *Frihet, jämlikhet, brodermord: revolution och kolonialism hos Albert Camus och Frantz Fanon*. Stockholm: Östlings bokförlag symposion.
- Azar, Michael (2002a) Den andres språk: Patrick Chamoiseau, kreolisering och motståndslitteratur, *Glänta* 2/2002: s 17-37.
- Azar, Michael (2002b) De begravda rösterna och den dubbla exilen: om Assia Djebar, *Glänta* 2/2002: s 92-96.
- Azar, Michael (2005) Det symboliska objektet: delen, landet och den nationella gemenskapen, i de los Reyes, P. & Kamali, M. (red.) *Bortom Vi och Dom: Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. Stockholm: Edita Norstedt.
- Bhabha, Homi (1994) *The Location of Culture*. London: Routledge.
- Bhabha, Homi (1997) Minoritetsmanövrer och oavklarade förhandlingar, *Ord & Bild* 6/1997: s 29-43.
- Björk, Sverker (1997) *Invandrapolitisk diskurs: blick och överblick på svensk invandrapolitisk debatt under tre decennier*. Umeå: Umeå universitet.
- Bredström, Anna (2002) Rasifierade ungdomar och mediadiskurser, i de los Reyes, P., Molina, I. & Mulinari, D. (red.) *Maktens (o)lika förklädnader: kön, klass & etnicitet i det postkoloniala Sverige*. Stockholm: Atlas.
- Brune, Ylva (1997) Journalistikens Andra: invandrare och flyktingar i nyheterna, *Nordicom Information* 4/1997: s 33-47.
- Brune, Ylva (2003) Den mystiska kulturkrocken: ”invandrararkillen” och ”invandrantjejen” i mediehändelsernas mitt, i Tuft, T. (red.) *Medierne, minoriteterna och det multikulturella samfund*. Göteborg: NORDICOM.
- Brune, Ylva (2004) *Nyheter från gränsen: tre studier i journalistik om ”invandrare”, flyktingar och rasistisk våld*. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation.
- Cottle, Simon (2000) Media Research and Ethnic Minorities: Mapping the Field, i Cottle, S. (red.) *Ethnic Minorities and the Media*. Buckingham: Open University Press.
- Dahlstedt, Magnus (2004) Den massmediala förortsdjungeln: representationer av svenska förortsmiljöer, *Nordicom Information* 4/2004: s 15-29.
- Deleuze, Gilles & Guattari, Félix (1986) *Kafka: Towards a Minor Literature*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Deleuze, Gilles & Guattari, Félix (1997) Vad är en mindre Litteratur?, *Ord & Bild* 6/1997: s 19-28.
- Eide, Elisabeth (2003) The Long-distance Runner and Discourses on Europe's Other: Ethnic Minority Representation in Feature Stories, i Tuft, T. (red.) *Medierne, minoriteterna och det multikulturella samfund*. Göteborg: NORDICOM.
- Ericsson, Urban, Molina, Irene & Ristilampi, Per-Markku (2000) *Miljonprogram och media: föreställningar om människor och förorter*. Trelleborg: Riksantikvarieämbetet & Integrationsverket.
- Hall, Stuart (1996) Introduction, i Hall, S & du Gay, P (red.) *Questions of Cultural Identity*. London: Sage.
- Fraurud, Kari & Bijouvet, Ellen (2004) Multietniskt ungdomsspråk och andra varieteter av svenska i flerspråkiga miljöer, i Hylténstam, K. & Lindberg, I. (red.) *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur.
- Hall, Stuart (1999) Kulturell identitet och diaspora, i Eriksson, C., Eriksson B. M. & Thörn, H. (red.) *Globaliseringens kulturer: den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*. Nora: Nya Doxa.
- Jones, Nick (2003) Representationens börda, *Nätverket* 12/2003: s 36-49.
- Julien, Isaac & Mercer, Kobena (2002) Marginal och centrum, i Konstfack (red.) *Postkoloniala studier*. Stockholm: Raster förlag.
- Loomba, Ania (2005) *Kolonialism/Postkolonialism: en introduktion till ett forskningsfält*. Stockholm: Tankekraft förlag.
- Lundahl, Mikaela (2005) *Vad är en neger? Negritude, essentialism, strategi*. Göteborg: Institutionen för idéhistoria och vetenskapsteori.
- Löwander, Birgitta (1997) *Rasism och antirasism på dagordningen: studier i televisionens nyhetsrapportering i början av 1990-talet*. Umeå: Umeå Universitet.
- Patel, Sampat (2001) *Postcolonial Masquerades: Culture and Politics in Literature, Film, Video, and Photography*. New York & London: Garland Publishing.
- Peralta, Amanda (2005) Det sagda och det tänkta: Begrepps-användning och begreppsskiftet i diskursen om invandrare och invandringspolitik, i de los Reyes, P. & Kamali, M. (red.) *Bortom Vi och Dom: Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. Stockholm: Edita Norstedt.
- de los Reyes, Paulina & Kamali, Masoud (2005) Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering, i de los Reyes, P. & Kamali, M. (red.) *Bortom Vi och Dom: Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. Stockholm: Edita Norstedt.
- Rushdie, Salman, (1999) Imaginära hemländer, i Eriksson, C., Eriksson B. M. & Thörn, H. (red.) *Globaliseringens kulturer: den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*. Nora: Nya Doxa.
- Rutherford, Jonathan (1999) Det tredje rummet: Intervju med Homi Bhabha, i Eriksson, C., Eriksson B.M. & Thörn, H. (red.) *Globaliseringens kulturer: den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*. Nora: Nya Doxa.
- Said, Edward (1995) *Kultur och imperialism*. Stockholm: Ordfront.
- Sartre, Jean-Paul (1949) Svart Orfeus, *Poesi* 4/1949: s 5-34.
- Shohat, Ella (1993) Notes on the 'Post-colonial', *Social Text* 32/1993: s 99-113.
- Spivak, Gayatri C. (2002) Kan den subalterna tala?, i Konstfack (red.) *Postkoloniala studier*. Stockholm: Raster förlag.
- Trotzig, Astrid (2005) Makten över prefixen, i Matthis, M. (red.) *Orientalism på svenska*. Stockholm: Ordfronts förlag.

ter Val, Jessika (red.) (2002) *Racism and cultural diversity in the mass media: an overview of research and examples of good practice in the EU member states 1995-2000*. Wien: EUMC.

Werbner, Pnina (1997) *The Dialectics of Cultural Hybridity*, i Werbner, P. & Modood, T. (red.) *Debating Cultural Hybridity: Multi-cultural Identities and the Politics of Anti-Racism*. London & New Jersey: Zed Books